

Folkethingets Forhandlinger

1661. Beh. af Lovf. om
 sigtsmæssigt i dette Dieblit at slaa Principer fast, der have en saadan Konsekvens, men dertil kommer, at den Behagelighed, den Frihed, som en Gene, man ved dette Lovforslag vil skaffe tilveie, væsentlig kun kommer den Klasse af Befolkningen til Gode, der efter min Forriening af Besiddelsen i det, nemlig de Herrer Proprietærer. Jeg har ganske vist ikke det Ringeste imod ved alle Deiligheder at medvirke til Lovgivningen paa en Maade, der kan være økonomisk behagelig og Andet dreier det sig her ikke om for de Herrer Proprietærer, men jeg kan ikke paa nogen Maade være med dertil naar det skal ske ved at tvinge andre Berettigede til mod deres Villie at give deres Eiendom en anden Form, det anser jeg for uberettiget. Dertil kommer endnu een Ting; denne Afsløsning af Tienden kan meget godt paa samme Tid, som den medfører en Behagelighed for de Herrer Proprietærer, i Tidens Løb komme til at medføre Byrder for Folk, som ikke have Naad til at bære Forpaaede Byrder, thi hvortil anvendes disse Afgifter nu? Jeg vil vel bort fra Kongetienden, men Kirkes og Præstetiendens anvendes væsentlig til Tilfredsstillelse af Menighedens religiøse Fornødenheder, og disse maa dog tilfredsstilles paa den ene eller den anden Maade. Det vil nu afløse Tienden, indsette vi for det Første denne for at blive anvendt paa en helt anden Maade, Noget jeg anser for overordentlig sandsynligt efter den Tilbøielighed, der er i den lovgivende Forsamling til, netop at indbringe saadanne Fonds og Statskassen, jeg vilde anse det for at stille dem paa en meget faarlig Post, naar man saaledes vilde bringe dem fra det rolige og sikre Grundlag, hvorpaa de nu staa, over i Obligationskassen. Selv om det i midlertid ikke sker, det vil jeg ganske vist Noget der kan benægtes, skjøndt ikke med nogen Grad af Sandsynlighed. Ja, er det dog vist, at vi paa denne Maade bevirke en betydelig Faldem af de Værdier, der for Diebliffet henligge til Tilfredsstillelse af Menighedernes religiøse Fornødenheder. Det er de Medlemmer for Svendborg (Hogbro) bemærkede, vel at man ikke behøvede at være bange for, at Kornet skulde stige i Værdi, og Pengene falde; men Erfaringen er de sidste 100 Aar har dog allerhøjeste Grad bestyret, at der ikke er ringeste Grund til at vente Andet i de næste 50 Aar. Efter al Sandsynlighed vil vi ved at gaa ind paa en saadan Omfatning af Tienden ikke opnaa Andet, end at efter 20—30 Aars Forløb ere de Midler, der ere nødvendige til at vedligeholde Kirkerne og lønne Præstene, fuldstændig utilstrækkelige dertil, og hvorfra skulde da Midlerne staffles?

39te Aode. Drenslig Samling, 1872—73.

Afsløsning af Tienden

1662
 Skal det være ved frivillige Bidrag eller ved en Præstefat, og paa hvem skal denne Stat hvile? For Diebliffet paa hvilke disse Vælfær slet Ingen, thi den der svarer Tiende, svarer til Vælfærdigheden i den Stat, han mister ikke mere end den, der hober en Eiendom, hvilkens der staa en Prioritet, hvorfra han svarer Rentier. Der er altsaa ikke Tale om, at det koster noget, Menneste Noget at holde Kirkerne vedlige og betale Præstene; men dersom vi afløse Tienden og sølgelig bevirke en større eller mindre Reduktion af Værdierne, og navnlig dersom vi bevirke den til andre Ting, saa komme vi om en 20—30 Aar til at paalægge en Stat, der meget let kan komme til at hvile endog paa den store Del af Befolkningen, der ikke har Naad til at betale Stat. Men endelig maa jeg gjøre opmærksom paa en Ting, og det er, at dette hele Forhold slet ikke kan behøves rigtig uden ved at vælge et andet Synspunkt end det, man har valgt i Dag. Man har stillet sig paa Statskassens, paa Tiendernes, paa Tiendeernes Standpunkt; men det forekommer mig, at det eneste berettigede, det afgjørende Standpunkt, man maag stille sig paa er Menighedernes. Dette Synspunkt ligger ganske vist noget ubeleilig for mig; jeg vilde helst slet ikke komme ind derpaa, jeg vilde ønske, at en af de andre Herrer her i Saalen havde bragt det frem; men da dette ikke er slet, anser jeg mig ligefrem forpligtet til at gjøre det, og jeg skal derfor i to Ord søge at gjøre opmærksom paa hvilke Konsekvenser det vilde have for Menighederne, naar man vilde indbringe Tiendernes i Statskassen. Det vilde have til Folge, at Menighederne efterhaanden vilde blive fuldstændig afhængige af Statsmagten og adbringe naa den Selvfærdighed, som man virkelig fra flere Sider, og det fra Sider, hvor man efter min Mening mener det meget alvorlig, dog ønsker. Naar man lader Statsmagten afløse Tienden, formindsker dens Værdi og taabner Udsigt til, at den kan blive anvendt til andre Formaal, er det ganske klart, at man gaar ad en Vej, der fører til at skabe, hvad jeg vil kalde, formueløse Menigheder, og det er Menigheder, først bleven formueløse, saa er det ogsaa givet, at den vil være fuldstændig afhængig af Statsmagten. Det vil sige til, at man aldeles ikke vil kunne komme ud af den Sammenblanding af Stat og Kirke, af politiske og religiøse Forhold, som jeg anser for faarlig, og som jeg veed ogsaa fra andre Sider anses for faarlig; men kan man da virkelig ville, at Menighederne skulle blive fuldstændig afhængige, saa at vi efterhaanden komme tilbage til den gamle Stats-